
REPRESSIÓ I OPOSICIÓ: el Bages s'enfronta a la dictadura

material de suport a l'exposició
"L'Assemblea Democràtica del Bages:
una pionera oposició al franquisme"

equip memoria.cat/edu

---

memoria.cat

Associació Memòria i Història de Manresa

"L' Assemblea Democràtica del Bages: una pionera oposició al franquisme" és una exposició que explica la lluita que va dur a terme l'oposició antifranquista del Bages per contribuir a fer caure la dictadura franquista i establir un sistema democràtic.

Aquest treball permetrà:

- Identificar i diferenciar les característiques que defineixen una dictadura i una democràcia.
- Explicar els conceptes de repressió, oposició i clandestinitat.
- Conèixer els principals esdeveniments d'oposició antifranquista i també repressius que es van produir durant els últims anys del franquisme, a Catalunya i al Bages
- Valorar els sistemes democràtics i la importància de les mobilitzacions polítiques i socials per enderrocar les dictadures.

ABANS D'ANAR A L'EXPOSICIÓ

1. L'estaca que volíem tombar

Escolteu la cançó *L'estaca* que va compondre el cantautor català Lluís Llach l'any 1968. La lletra explica, mitjançant una metàfora, l'opressió de la dictadura.

Concert de Lluís Llach al Palau dels Esports de Barcelona, gener de 1976. (Font: web ara.cat).

L'estaca

Lluís Llach, 1968

L'avi Siset em parlava
de bon matí al portal
mentre el sol esperàvem
i els carros vèiem passar.

Siset, que no veus l'estaca
on estem tots lligats?
Si no podem desfer-nos-en
mai no podrem caminar!

Si estirem tots, ella caurà
i molt de temps no pot durar,
segur que tomba, tomba, tomba
ben corcada deu ser ja.

Si jo l'estiro fort per aquí
i tu l'estires fort per allà,
segur que tomba, tomba, tomba,
i ens podrem alliberar.

Però, Siset, fa molt temps ja,
les mans se'm van escorxant,
i quan la força se me'n va
ella és més ampla i més gran.

Ben cert sé que està podrida
però és que, Siset, pesa tant,
que a cops la força m'oblida.
Torna'm a dir el teu cant:

Si estirem tots, ella caurà
i molt de temps no pot durar,
segur que tomba, tomba, tomba
ben corcada deu ser ja.

Si jo l'estiro fort per aquí
i tu l'estires fort per allà,
segur que tomba, tomba, tomba,
i ens podrem alliberar.

L'avi Siset ja no diu res,
mal vent que se l'emportà,
ell qui sap cap a quin indret
i jo a sota el portal.

I mentre passen els nous vailets
estiro el coll per cantar
el darrer cant d'en Siset,
el darrer que em va ensenyar.

Si estirem tots, ella caurà
i molt de temps no pot durar,
segur que tomba, tomba, tomba
ben corcada deu ser ja.

Si jo l'estiro fort per aquí
i tu l'estires fort per allà,
segur que tomba, tomba, tomba,
i ens podrem alliberar.

- 1.1. Què creieu que simbolitza "l'estaca"?
- 1.2. En el context de la dictadura franquista, què signifiquen les expressions:
"Si estirem tots ella caurà", i "segur que tomba, tomba, tomba, ben corcada deu ser ja".
- 1.3. La cançó va estar prohibida molts anys i el cantant no la podia interpretar en els seus recitals. Per què us sembla que estava prohibida? Per què el règim franquista tenia por d'una cançó?

2. El context històric

La victòria dels franquistes a la Guerra Civil espanyola (1936-1939) va posar fi a la República democràtica que havia començat l'any 1931 i va iniciar la dictadura franquista (1939-1975). Aquesta va anul·lar totes les institucions, els drets i les llibertats democràtiques i va dur a terme una dura repressió contra tots aquells que s'oposaven al règim. La repressió es va exercir durant tota l'etapa, tot i que va ser més dura els primers i els darrers anys del franquisme.

2.1. Situeu en una barra cronològica les següents etapes històriques.

II REPÚBLICA ESPANYOLA (1931-1939)
GUERRA CIVIL ESPANYOLA (1936-1939)
FRANQUISME (1939-1975)
    Autarquia i aïllament internacional (1939-1959)
    Creixement econòmic i continuïsm polític (1959-1973)
    Crisi de la dictadura (1973-1975)
TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA (1975-1982)

2.2. Situeu, també, els següents esdeveniments històrics, alguns dels quals ja es van produir durant la Guerra Civil a la zona franquista.

1936 Prohibició dels partits polítics i els sindicats
1938 Abolició de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya
1938 Prohibició de parlar en català en públic
1940 Afusellament del president de la Generalitat, Lluís Companys
1971 Discurs de Pau Casals a les Nacions Unides
1974 Execució de Salvador Puig Antich, militant anarquista
1975 Afusellament de militants del FRAP i ETA
1975 Mort del dictador, Francisco Franco
1975 Proclamació de Joan Carles I, rei
1977 Primeres eleccions democràtiques
1977 Llei d'amnistia
1978 Aprovació de la Constitució democràtica
1979 Aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

- 2.3. Subratlleu els esdeveniments, que heu situat a la barra cronològica, que mostrin la repressió que es va viure aquells anys.
- 2.4. Com explicaríeu el concepte repressió?
- 2.5. Quin és l'objectiu principal de la repressió de l'estat?

Manifestació a favor de l'amnistia convocada per l'Assemblea de Catalunya a Barcelona, febrer de 1976. (Fotografia: Manel Armengol).

L'EXPOSICIÓ

L'Assemblea Democràtica del Bages: una pionera oposició al franquisme

1. El contingut d'aquesta exposició té relació amb un fet que va succeir el 20 de novembre de 1975, ara fa 50 anys. De quin fet estem parlant?

El franquisme. Una llarga dictadura. L'estaca que volíem tombar

Com heu pogut observar a la cronologia, amb el franquisme també es van establir moltes prohibicions.

1. Quines altres qüestions, que afectaven directament els ciutadans, van estar també prohibides?
2. Què impulsava l'oposició després de tants anys de dictadura?

L'Assemblea de Catalunya. Llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia

L'Assemblea de Catalunya va ser un organisme d'oposició antifranquista.

1. Quins van ser els quatre punts que reivindicava l'Assemblea?
2. Els membres de l'Assemblea actuaven en la clandestinitat. Què vol dir aquest concepte? Per què havien d'actuar així?
3. L'Assemblea de Catalunya va patir la repressió. Poseu-ne algun exemple.
4. Fixeu-vos en el pòster de la manifestació de l'Onze de Setembre de 1977. Quin és el lema del pòster? Què significava en aquell context?

L'Assemblea del Bages. Una assemblea pionera

1. Quan es va crear l'Assemblea del Bages? Situeu la seva creació a la barra cronològica.
2. L'Assemblea es va fundar en una reunió clandestina a l'església de Camps (Fonollosa). Feu una hipòtesi dels motius pels quals aquesta reunió clandestina es va haver de fer en una església.
3. Esmenteu alguns dels actes d'oposició antifranquista que va organitzar l'Assemblea del Bages.

La repressió i la solidaritat. Al Bages es va patir la repressió i es va lluitar per l'amnistia

1. A qui van detenir el 9 d'abril de 1973? Quin tribunal els va jutjar?
2. Una de les accions repressives que va dur a terme la dictadura al Bages va tenir lloc l'octubre de 1975. A qui van detenir? Per què?
3. L'abril del 1976 es va produir una manifestació al centre de Manresa que va ser reprimida per la policia. Quina era la reivindicació de la manifestació?

Salvem Manresa per la Democràcia. Salvar el patrimoni arquitectònic manresà

L'Assemblea Democràtica del Bages va dur a terme la campanya "*Salvem Manresa per la Democràcia*".

1. Quin era l'objectiu principal de la campanya? Esmenteu-ne algun exemple concret.

Volem l'Estatut! Cap a l'autonomia i l'autodeterminació

Una de les reivindicacions de l'Assemblea de Catalunya va ser l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

1. Per què l'Assemblea de Catalunya feia aquesta reivindicació?

El Memorial Ciutadà. La lluita per la democràcia a l'Ajuntament

L'Assemblea Democràtica de Manresa va presentar un document, el juliol de 1976, en el qual demanava, entre altres qüestions pròpies de la ciutat, el mateix que l'Assemblea de Catalunya i la majoria de les forces polítiques antifranquistes.

1. Què és el que es plantejava en aquest document a nivell general?
2. Quin any es van produir les primeres eleccions municipals democràtiques després de la dictadura?
3. Quins partits polítics van formar part del nou govern municipal?

Lluites compartides. Partits, sindicats i associacions de veïns

1. Quines eren les principals reivindicacions de la lluita sindical de finals del franquisme?
2. I de les Associacions de Veïns?

3. Quins partits i sindicats van formar part de l'Assemblea del Bages? Quin ventall ideològic representaven?

Lluites compartides. Llengua, cultura, feminisme i ecologisme

1. Què pretenia el Congrés de Cultura Catalana?
2. Què reivindicaven els recitals de cançó catalana?
3. Quin va ser un dels principals reptes de l'ensenyament en aquell moment?
4. Quines altres lluites compartides es van produir?

Manifestació a la plaça Major de Manresa, 10 de setembre de 1977.
(Fotografia: Jordi Pascual. Font: Arxiu Joaquim Aloy).

DESPRÉS DE VEURE L'EXPOSICIÓ

A l'exposició hem vist com, a Catalunya i al Bages, milers de persones van lluitar i es van enfrontar a la dictadura franquista, per construir un estat democràtic.

1. Valoreu la importància que va tenir la mobilització política i social de finals del franquisme per impedir que la dictadura continués després de la mort de Franco.
2. Quines són les diferències essencials que hi ha entre una dictadura i una democràcia? Completeu el següent quadre.

	DICTADURA	DEMOCRÀCIA
Poder i autoritat	Concentració de poders en una sola persona. Cap d'Estat no elegit pels ciutadans.	
Eleccions		Eleccions lliures i democràtiques. Pluripartidisme. Sufragi universal, lliure i directe.
Drets i llibertats	Drets i llibertats restringits. No hi ha dret a vaga. Censura.	
Participació ciutadana		Participació a través dels partits polítics, sindicats, associacions i moviments socials.

3. Reflexioneu sobre les conseqüències negatives que patiríeu, a nivell personal, si visquéssiu en una dictadura.

Més informació

- Fem memòria... La Tancada d'Intel·lectuals a Montserrat: desembre de 1970. Web memoria.cat/edu.
- Fem memòria... 50 anys de la constitució de l'Assemblea del Bages. Web memoria.cat/edu.
- Fem memòria... El Congrés de Cultura Catalana: 1975-1977. Web memoria.cat/edu.
- Fem memòria... La Nova Cançó. Web memoria.cat/edu.

Manifestació a favor de l'Estatut convocada per les organitzacions polítiques el 22 d'abril de 1979. Va acabar davant el Parlament de Catalunya encara per recuperar. (Fotografia: Salvador Redó).